STADSNÄTENS ROLL
– skapa konkurrens och låga priser

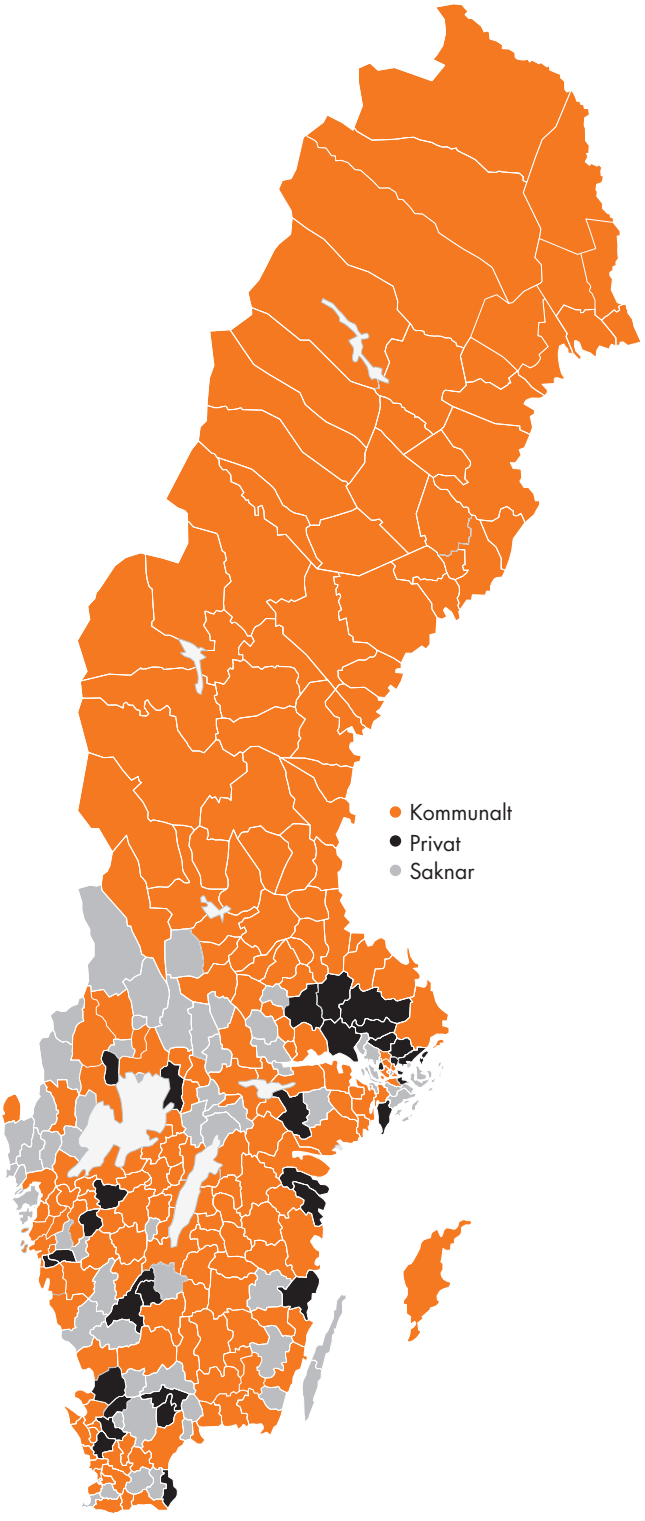

Sverige är i dag ett av de länder i världen där störst andel av befolkningen har tillgång till en snabb och modern bredbandsanslutning. De svenska stadsnäten har spelat en avgörande roll för landets digitaliseringsresa. Faktum är att det är de som stått för merparten av all fiberutbyggnad.

De första stadsnäten bildades på 90-talet. Då var syftet att utmana det dåvarande statliga telemonopolet. Kommunerna var trötta på höga priser och bristande intresse för att bygga ny fiberinfrastruktur. Snart 20 år senare står det klart att de svenska stadsnäten tjänat sitt syfte väl. Utan dem hade Sverige haft både högre bredbandspriser och färre anslutningar. Det är därför av största betydelse att stadsnäten också fortsättningsvis får behålla sin viktiga roll på den svenska bredbandsmarknaden. Utan dem riskerar marknaden att återmonopoliseras med höjda priser och sämre utbud som följd.

Svenska Stadsnätsföreningen är övertygade om att just konkurrensen från stadsnäten också gynnar marknadens privatägda aktörer. Den tvingar dem att ta fram såväl effektivare produkter som bättre erbjudanden vilket, med all sannolikhet, gynnar även deras övriga verksamheter.

I dag finns det stadsnät i cirka 200 av Sveriges 290 kommuner. Över 85 procent av dem är kommunalt ägda, resterande ägs av privata aktörer.

Vänd för att läsa mer om stadsnätens verksamhet

STADSNÄTENS VERKSAMHET

Gemensamt för de svenska stadsnäten är att alla äger bredbandsinfrastruktur. Men storleken på näten och bolagens verksamhet skiljer sig åt. Medan enstaka har ett bredbandsnät som enbart sammanbinder kommunens egna verksamheter ansluter andra stadsnät också enskilda hushåll och företag.

Ett fåtal är enbart nätägare, andra har också tagit på sig ansvaret som kommunikationsoperatör, vilket innebär att de också aktiverar näten. Den modellen öppnar upp för de tjänsteleverantörer som inte själva vill eller kan investera i aktiv utrustning. I stadsnätens öppna nät kan de gå in och sälja sina tjänster via en tjänsteportal. Det innebär att tjänsteleverantörer konkurrerar med varandra om slutkunderna inom samma portal i samma nät. I tjänsteportalen är konkurrensen hög, vilket har inneburit låga priser och korta bindningstider för både företag och hushåll, vilket också Post- och telestyrelsen (PTS) konstaterat. Stadsnätens öppna nät i Sverige har alltså skapat goda förutsättningar för aktörer, globala som lokala, att träda in på marknaden utan att själva behöva bekosta investeringen i den grundläggande fiberinfrastrukturen.

OLIKA VÄRDENIVÅER

Det finns de som anser att alla kommunägda stadsnät enbart ska agera som nätägare, på en passiv infrastrukturnivå, så kallad svartfibernivå. Svenska Stadsnätsföreningen anser att det ska vara stadsnätets ägare, kommunerna eller de kommunala energibolagen, som ska bestämma vilken typ av verksamhet som ska bedrivas.

I ett land som Sverige, som karaktäriseras av glesbygd och stora avstånd, kan en nätinfrastrukturinvestering bli mycket kostsam. Därför finns det intresse att hyra transmission, det vill säga, operatören behöver då inte göra investeringar i varken passiv eller aktiv utrustning utan hyr en aktiv förbindelse för transport av data till och från kund. I vissa glesbefolkade och geografiskt avlägsna delar där kundunderlaget är lågt är operatörer och tjänsteleverantörer mer intresserade av att hyra transmissionsprodukter. Med andra ord skulle dessa stadsnät bli hårt drabbade av ytterligare regleringar.

För vissa kan frågorna om stadsnätens begränsningar ses som små och avgränsade, men de har en stor betydelse för att säkerställa mer rättvisa spelregler och trygga en bra konkurrens på bredbandsmarknaden. Ett exempel på det är taget från Post- och telestyrelsens prisrapport (2014) som visar att stadsnätens öppna nät håller lägre priser än de nationella aktörerna (*se graf*). Just därför är det viktigt att värna de svenska stadsnätens utveckling för att Sverige också fortsättningsvis ska ha en marknad med flera aktörer och sund konkurrens.

1 *TJÄNSTELEVERANTÖRSNIVÅ*

Tjänsteleverantörerna och operatörerna ser till att konsumenterna får tillgång till de tjänster de beställt. Oftast handlar det om internet, telefoni och tv. Det kan också handla om fastighetstjänster som tvättstugebokning, smarta energitjänster och larm. I framtiden väntas näten innehålla betydligt fler tjänster än i dag. Det kan handla om tjänster inom exempelvis vården eller skolan.

2 *KOMMUNIKATIONSOPERATÖRSNIVÅ*

En kommunikationsoperatör, KO, är en neutral aktör som går att likna vid en trafikledare som dirigerar och administrerar det aktiva nätet. KO:n säkerställer att det finns en plattform som möjliggör att innehållstjänster från flera konkurrerande tjänsteleverantörer och operatörer erbjuds till slutkunderna. Det innebär att konsumenterna själva kan välja vilka tjänster de vill.

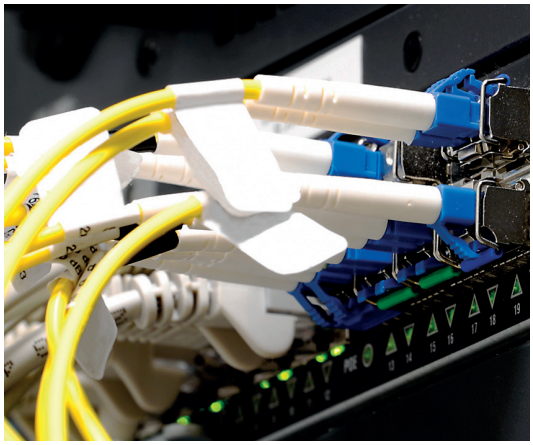

3 *AKTIV NIVÅ*

Den nivå där svartfibern aktiveras, med hjälp av teknik som skickar signaler genom nätet kallas aktiv nivå. Först nu blir det möjligt att transportera data i nätet. Den aktiva nivån erbjuds till operatörer och tjänsteleverantörer som inte vill investera i utrustning som aktiverar svartfibern. Det kan vara ett kostnadseffektivt sätt för dessa att nå sina slutkunder.

4 *SVARTFIBERNIVÅ*

Fiber är en kabeltyp som använder optiskt ljus för dataöverföring. Med begreppet svartfiber avses det fysiska nätet. Namnet kommer av att själva fibertrådarna i den nivån inte är upplysta och aktiverade. Ett fåtal stadsnät erbjuder enbart svartfiber till sina kunder. Då får den operatör som hyr svartfiber själv aktivera nätet (motsvarande aktiv nivå).

Lokaliseringsprincipen, som hindrar de kommunägda stadsnäten att bygga ut fibernätet på andra sidan kommungränsen, är ett exempel på hur stadsnäten saknar samma förutsättningar som övriga marknadsaktörer.

HOTEN MOT SVERIGES DIGITALA UTVECKLING

Trots att de kommunägda stadsnäten skapat ökad bredbandsutbyggnad och låga prisnivåer har de fortfarande inte samma villkor som övriga marknadsaktörer. Nuvarande regelverk innebär bland annat att de inte får bygga ut sitt fibernät utanför kommungränserna. Den så kallade lokaliseringsprincipen hindrar hushåll och företag på fel sida kommungränsen att ansluta sig till bredbandsnätet.

Ett annat exempel på hur stadsnäten kan komma att missgynnas är det förslag till nytt regelverket för utbetalning av stöd för bredbandsutbyggnad i gles- och landsbygd, som Jordbruksverket tagit fram. Om förslaget blir verklighet riskerar många kommunägda stadsnät att inte få samma förutsättningar att hjälpa till med bredbandsutbyggnaden som privatägda aktörer. Detta trots att det är de kommunala stadsnäten i flera fall är den enda aktören på orten.

För vissa kan frågorna om stadsnätens begränsningar ses som små och avgränsade, men de har en stor betydelse för att säkerställa mer rättvisa spelregler och trygga en bra konkurrens på bredbandsmarknaden. Om stadsnäten också fortsättningsvis blir bakbundna riskerar vi att få en försämrad konkurrens som hämmar Sveriges digitala entreprenörskap och utveckling.

SVENSKA STADSNÄTS FÖRENINGEN™

Svenska Stadsnätsföreningen är en oberoende intresse- och branschorganisation för Sveriges stadsnät som arbetar för att stödja medlemmarna att skapa öppna framtidssäkra stadsnät. Besök oss på www.ssnf.org